

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА МОЛОДЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження. Інтернет, чати, віртуальні щоденники, соціальні мережі стали прикметою сучасності. Сьогодні там проводять час не лише активні й особливо просунуті. У віртуальних мережах вирує своє життя — люди спілкуються, зустрічаються, закохуються, сваряться, висловлюють свої думки, завантажують фотографії, відео тощо...

На сьогодні спостерігається бурхливий розвиток сучасних інформаційних технологій, інформатизації та комп'ютеризації суспільства, мультимедіа, освоєння можливостей Інтернету, що дає виняткові можливості розвитку людини та становлення її як суспільної, політичної, ділової особистості. Особливо актуальною та водночас мало дослідженою є проблема впливу соціальних мереж на молоде покоління у сучасному глобалізованому суспільстві.

Проблемою впливу соціальних мереж на суспільство в умовах глобалізації займалися: Д. Іванов, А. Лещенко, В. Вандишев, Н. Луман, Н. Цой, Є. Уханов, А. Єрмоленко, Т. Чмут, Г. Чайка, А. Коваль, О. Пономарьов, В. Соковнін, Н. Гнасевич Ю. Габермас, Л. Стивене, Дж. Оравес, Ф. Хеміт, Д. Кроуфорд, М. Кастельс, К. Ширкі, П. Левінсон, М. Хейм, К. Хоррокс, Х. Рейнголд та інші.

Питання соціальних мереж та проблем інтернет-комунікацій досліджено у працях В. Сілаєвої, Є. Акімової, Д. Кутюгіна, Н. Гнасевич, О. Філатової, О. Белінської.

Дослідженню мотивації користувачів Інтернету і соціальних мереж: їх вплив на розвиток та соціалізацію особистості, симптоми, причини Інтернет – залежності присвячені праці А. Войскунського, А. Голдберга, Д. Грінфілда, Ю. Данько, Ю. Бабаєвої.

Метою дослідження є аналіз філософських аспектів впливу соціальних мереж на молоде покоління в умовах глобалізації та процесу віртуалізації культури й життєвого простору сучасної людини; висвітлення потенційних можливостей соціальних мереж та їх вплив на молодь у сучасному суспільстві.

Об'єктом дослідження є соціально-філософський аналіз впливу соціальних мереж на молодь в умовах глобалізації суспільства.

Предметом дослідження є соціальні мережі та їх вплив на формування молоді особистості.

Соціальна мережа – це структура, що базується на соціальних зв'язках та взаємних інтересах окремих індивідів та організацій в цілому. Завдання такого ресурсу полягає в забезпеченні користувачів усіма можливим засобами взаємодії одне з одним. Зараз важко знайти сферу, в якій ще не використовуються інформаційні технології. Вони глибоко проникли в наше життя і в сучасне суспільство, яке не може нині існувати без них.

Соціальні мережі як специфічна форма реалізації соціальної комунікації в Інтернет-просторі з'явилися порівняно недавно та з року в рік їх кількість збільшується надзвичайно швидко. Створення та експоненціальне зростання мережі Інтернет, його інтеграція з радіомережами та телебаченням, економічні ефекти мережевої діяльності сприяли науковим та філософським дискусіям про значущість соціальних мереж для сучасного суспільства [1].

Уперше термін «соціальна мережа» було сформульовано британським соціологом, представником Манчестерської школи Джеймсом Барнесом у 1954 році в роботі «Класи і збори в норвезькому острівному приході» (Class and Committees in a Norwegian Island Parish). Він запропонував визначення соціальної мережі як безлічі точок, з'єднаних між собою лініями. Під точками Дж. Барнес розумів як окремих індивідів, так і соціальні групи, лінії позначають природу й особливості їх взаємодії [2, 44].

На сьогодні великої популярності та поширення набули різноманітні служби соціальних мереж — онлайн-платформи, які використовуються людьми для побудови соціальних мереж або соціальних зв'язків з іншими людьми зі спільними особистими чи професійними інтересами, діяльністю, віртуальними чи реальними стосунками. В українському інтернет-просторі станом на квітень 2018 р. найбільш використовуваною є

соціальна мережа Facebook (59,35 %). Серед інших мереж популярними є Twitter (12,23 %) YouTube (10 %), Pinterest (8,45 %), VKontakte (3,38%), Instagram (2,17%) та інші [3].

З'ясуємо переваги та недоліки присутності молоді в соціальних мережах.

Американська дослідниця Д. Бойд у своїй дисертації 2008 року вперше показала роль соціальних мереж у житті молоді на прикладі таких мереж, як MySpace і Facebook. На її думку, методи, які використовують підлітки у своїй повсякденній діяльності, з появою соціальних мереж зазнали кардинальних змін. Відносини між підлітками стають немислимыми без урахування фактору соціальних мереж, куди переноситься спілкування і де виробляється нова етика спілкування. Здатність обходити за допомогою мереж батьківський контроль робить їх привабливими, а процеси соціалізації молоді – більш вільними та саморегулюючими. Це викликає побоювання з боку дорослих, що відбувається в створенні негативного іміджу соціальних Інтернет-мереж. У результаті кінцевим продуктом впливу соціальних мереж є процеси соціально-групової ідентифікації. Та позитивним фактом є те, що у 2007 році Facebook, подбавши про свій позитивний імідж, ввела кілька десятків рівнів безпеки, що й зробило реєстрацію в ній статусним символом [4].

Соціалізація молоді через мережу Інтернет – це вторинна соціалізація. Соціалізація відбувається упродовж усього життя людини, при цьому традиційні форми соціалізації включають два види – первинну і вторинну. Первинна соціалізація відбувається з дитинства у межах родинних зв'язків, вторинна – у межах соціальних інститутів і соціальних контактів поза межами безпосереднього життєвого середовища людини [5, с. 222].

Вплив соцмереж на поведінку людини є окремим питанням досліджень психологів та соціологів [6]. Наведемо декілька їх висновків: 1) постійне прагнення перевірити свою сторінку; 2) «життя» у соцмережах – причина депресії..; 3) соцмережі можуть значно підвищити самооцінку; соцмережі можуть пробудити таке негативне почуття, як ревності; 4) відчуття аутсайдера..; 5) соцмережі підтверджують ваше негативну думку про себе; 6) соцмережі надають допомогу під час роботи; 7) соцмережі можуть зруйнувати дружбу.

До переваг, які надають соціальні мережі можна віднести можливості для кар'єри, освіти, соціальної комунікації, політичних, фінансових, медичних рішень через різноманітні додатки, тощо. Серед плюсів назвемо і спілкування без меж; перегляд відеофільмів, слухання музики; отримання корисної інформації; дозвілля; допомога у навчанні; навіть пошук лікарів. Позитивним впливом соціальних мереж є можливість створення груп за інтересами. Кожен зможе знайти те, що йому до душі.

Зворотній бік спілкування у соціальних мережах – це відхід від справжнього життя, неможливість налагодити контакти з реальними людьми.

Вплив надмірного використання соціальних мереж як засобу комунікації на реальні взаємостосунки користувача може бути досить відчутним: замкнутість, втрата соціальних контактів і друзів, роздратування під час живого спілкування, втрата навичок вербального та невербального спілкування, невиконання власних обов'язків тощо. Зловживання соціальними мережами може призвести не лише до десоціалізації, але і до деструктивних змін у психіці та поведінці особистості [8, 28].

До недоліків присутності молоді в соцмережах також слід віднести: відкритий доступ до особистої інформації користувача; не завжди достовірні інформація; трата часу; залежність; шкода здоров'ю; відкритий доступ до негативної інформації.

Висновки. Варто зазначити, що в сучасній літературі обмаль праць, присвячених висвітленню питання позитивних і негативних аспектів використання соціальних мереж сучасною молоддю. Таким чином, незважаючи на достатньо велику кількість публікацій із цієї проблематики, вона зберігає свою актуальність. Соціальні мережі можуть допомогти в біді, а можуть додати купу проблем, можуть допомогти знайти однодумців, а можуть привести до самотності. Соціальні мережі неймовірно розширюють людські можливості спілкування, однак слід пам'ятати, що тепло справжнього дружнього спілкування "у реалі" не замінить навіть найкраща віртуальна дружба.

Література

1. Бакланов И. С. Роль социальных сетей в процессах глобализации /И. С. Бакланов, А. Л. Яценко //Личность. Культура. Общество. – 2010. – №4. – С.320.
2. Barnes J. Class and committees in a Norwegian Island Parish / J. Barnes // Human Relations. – 1954. – № 7. – P. 39–58.
3. Social Media Stats in Ukraine-April 2018 /Global Stats Statscounter. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/ukraine>.
4. Boyd D. Taken Out of Context American Teen Sociality in Networked Publics /В. М. Boyd //Berkeley. – 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.danah.org/papers/TakenOutOfContext.pdf>.
5. Соціологія: підручник /за ред. В. Г. Городяненка. – 3-тє вид., переробл. і доп. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.
6. 8 фактів про те, як соцмережі впливають на вашу поведінку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://busines.in.ua/8-faktiv-pro-te-yak-sotsmerezhi-vplyvayut-na-yashu-povedinku>.
7. Богдан М. С. Психологічні особливості спілкування залежних від соціальних мереж / М. С. Богдан, О. В. Горецька // Психологія і соціологія: проблеми практичного застосування. – 2014. – С. 25-29.
8. Гнасевич Н. Філософські аспекти впливу соціальних мереж на форми комунікації /Н. Гнасевич, В. Чорніта //Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: щорічник наукових праць. – Тернопіль. – 2016. – С.100-103.
9. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71
10. Гончарук Т., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.
11. Гурик, М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. /М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик , М. Л. Шумка, В. Я. Томахів [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.
12. Гнасевич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.
13. Рудакевич, О. Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі / О.Рудакевич // Грані : [наук.-теорет. громад.-політ. альманах]. – 2010. – № 2. – С. 155–159.